

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2025
Metodologia dezvoltării unui model integrat de detectare și combatere a dezinformării în
Republica Moldova: abordare tehnologică și socio-educățională
Cifrul proiectului 25.80012.0807.65SE

A fost analizat fenomenul de dezinformare în Republica Moldova prin prisma socială și tehnologică: a fost analizat cadrul legal al Republicii Moldova privind accesul la informație și protecția cetățenilor contra dezinformării; a fost analizată situația la zi privind măsurile de combatere a dezinformării în Republica Moldova. Analiza cadrului normativ a evidențiat existența unui set amplu de acte legislative care reglementează accesul la informație și combaterea dezinformării, însă, cu toate acestea, aplicarea acestor reglementări în mediul online rămâne neuniformă, persistând percepția că doar deținătorii de licențe tradiționale sunt obligați să respecte normele audiovizuale.

Au fost identificate pattern-urile și narativele specifice de răspândire a dezinformării în spațiul mediatic local fiind creată o bază de date cu narative; au fost identificate cele mai populare narative utilizate pentru dezinformare în Republica Moldova; au fost studiate caracteristicile lingvistice și structurale ale știrilor false în context național.

A fost realizat un studiu referitor la mecanismele de dezinformare și impactul acestora asupra cetățenilor Republicii Moldova: *La nivel tehnologic*: au fost identificate mecanismele de detectare a dezinformării cu AI; au fost analizate performanțele instrumentelor AI vis-a-vis de detectarea dezinformării; a fost analizată performanța și limitările sistemelor de detectare a dezinformării cu utilizarea AI; a fost realizată analiza comparativă a top 10 sisteme informatice de detectare a fake news la nivel internațional; *La nivel educațional*: au fost elaborate și aplicate chestionare pentru: (1) crearea profilului informațional și (2) evaluarea nivelului de alfabetizare informațională și media al diferitor categorii de cetățeni în funcție de vârstă (elevi, studenți, persoane de vârsta a treia); (*Elevi* (341): IPLT „Alexei Mateevici” or. Șoldănești; IPLT „Ion Luca Caragiale”, or. Orhei; IPLT „Onisifor Ghibu”, or. Orhei; IPLT „Mihail Bereзовski”, mun. Chișinău; *Studenți* (242): UPSC; *Persoane peste 60 de ani* (53): USM, Universitatea vârstei a treia);

Componenta tehnologică a proiectului a vizat evaluarea limitelor sistemelor AI de detectare a știrilor false — lipsa dataset-urilor locale, complexitatea multimodală, viteza de propagare a conținutului fals, apariția deepfake-urilor și percepțiile sociale negative. În baza acestor constatări au fost formulate soluții inovatoare: cuantificarea incertitudinii, prebunking, integrarea cross-platform, învățare continuă și utilizarea tehnologiilor multimodale. Pornind de la aceste principii, a fost proiectată arhitectura sistemului RealInfo — un sistem complex, compus din interfață web și extensie browser, API Gateway, microservicii backend, procesare NLP bilingvă (română/rusă) și infrastructură hibridă de stocare, destinat detectării automate a conținutului fals și oferirii de feedback educațional utilizatorilor.

La nivel educațional, s-a constatat că disciplina „Educație pentru media” este opțională în învățământul preuniversitar, ceea ce limitează acoperirea națională, iar în mediul universitar AIM este introdusă abia începând cu 2024. Pe baza analizei profilului informațional al elevilor, studenților și vârstnicilor, a fost elaborat modelul pedagogic intergenerațional MIDECOD. Acesta integrează principii moderne — metacogniție, contextualizare prin exemple locale, scaffolding, participare activă, colaborare între generații și evaluare continuă — având ca nucleu competențe comune precum gândirea critică, verificarea digitală a surselor și etica digitală.

În ansamblu, proiectul oferă o evaluare complexă a vulnerabilităților informaționale din Republica Moldova și propune atât soluții tehnologice avansate (RealInfo), cât și un model pedagogic inovator (MIDECOD), capabil să contribuie la consolidarea rezilienței informaționale la nivel individual și societal.

The phenomenon of disinformation in the Republic of Moldova was examined from both social and technological perspectives: we analyzed the national legal framework on access to information and the protection of citizens against disinformation, and we assessed the current measures in place to combat disinformation. The analysis of the normative framework highlighted the existence of an extensive set of legislative acts regulating access to information and the fight against disinformation; however, the application of these regulations in the online environment remains uneven, and there is a persistent perception that only traditional licensed media providers are obliged to comply with audiovisual norms.

Specific patterns and narratives of disinformation dissemination in the local media space were identified, and a database of such narratives was created. The most popular narratives used for disinformation in the Republic of Moldova were mapped, and the linguistic and structural characteristics of fake news in the national context were examined.

A dedicated study was conducted on the mechanisms of disinformation and their impact on the citizens of the Republic of Moldova. From a technological perspective, AI-based mechanisms for detecting disinformation were identified; the performance of AI tools with respect to disinformation detection was analyzed; the performance and limitations of AI-driven disinformation detection systems were examined; and a comparative analysis of the top 10 fake news detection information systems at the international level was conducted. At the educational level, questionnaires were designed and administered for (1) mapping the information profile and (2) assessing the level of information and media literacy among different categories of citizens by age group (secondary school students, university students, older adults). The sample included secondary school students (n = 341) from the Theoretical Lyceums “Alexei Mateevici” (Șoldănești), “Ion Luca Caragiale” (Orhei), “Onisifor Ghibu” (Orhei) and “Mihail Bereзовski” (Chișinău); university students (n = 242) from “Ion Creangă” State Pedagogical University of Chișinău (UPSC); and people aged 60 and over (n = 53) from Moldova State University (USM), University of the Third Age.

The technological component of the project concentrated on examining the limitations of AI-based fake news detection systems — specifically, the absence of local datasets, the multimodal complexity of content, the high speed of false content dissemination, the emergence of deepfakes, and negative social perceptions. Based on these findings, innovative solutions were proposed: uncertainty quantification, prebunking, cross-platform integration, continuous learning, and the use of multimodal technologies. Building on these principles, the architecture of the ReallInfo system was designed — a complex system comprising a web interface and browser extension, an API gateway, backend microservices, bilingual NLP processing (Romanian/Russian), and a hybrid storage infrastructure, aimed at the automatic detection of false content and the provision of educational feedback to users.

At the educational level, it was found that the subject Media Education is optional in pre-university education, which limits nationwide coverage, while in higher education information and media literacy (AIM) has only been introduced starting since 2024. On the basis of the analysis of the information profile of secondary school students, university students and older adults, the intergenerational pedagogical model MIDEOD was developed. This model integrates modern principles — metacognition, contextualization through local examples, scaffolding, active participation, intergenerational collaboration and continuous assessment — with a core of shared competencies such as critical thinking, digital source verification and digital ethics. Overall, the project provides a comprehensive assessment of information vulnerabilities in the Republic of Moldova and proposes both advanced technological solutions (ReallInfo) and an innovative pedagogical model (MIDEOD), which together can contribute to strengthening information resilience at both the individual and societal levels.

Conducătorul proiectului

Angela GLOBA, conferențiar universitar, doctor

Data: 04.12.2025